

ПРОТОКОЛ № 13
засідання Басейнової ради Пруту та Сірету

19 жовтня 2023 року

м. Чернівці

Місце проведення онлайн засідання: м. Чернівці, зал засідань Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет за допомогою додатку Google Meet, модератор зустрічі Голова Басейнової ради Пруту та Сірету Мирослав Заячук.

Час проведення засідання: з 11:00 по 13:00

Взяли участь: 22 особи (з правом голосу) з 33 членів Басейнової ради Пруту та Сірету, що складає 66,7 % із загальної кількості членів ради.

Порядок денний:

1. Про принципи планування сталого, якісного розвитку ландшафтів русла і заплави річки Черемош у межах Чернівецької області.

2. Про розробку розділу 8 ПУРБ Пруту та Сірету «Повний перелік програм (планів) для району річкового басейну чи суббасейну, їх зміст та проблеми, які передбачено розв'язати».

3. Дослідження екологічного стану масивів поверхневих вод суббасейнів Пруту та Сірету шляхом виконання діагностичного та гідроморфологічного моніторингу.

4. Про інвентаризацію водних об'єктів у межах національних природних парків, які знаходяться в суббасейнах Пруту та Сірету.

5. Вплив водокористування на екологічний стан масивів поверхневих вод в суббасейнах Пруту та Сірету.

6. Різне.

Голова Басейнової ради Мирослав Заячук відкрив засідання та привітав учасників, ознайомив з порядком денним і регламентом роботи засідання. Члени ради погодились із запропонованим порядком денним та регламентом роботи засідання.

1. Про принципи планування сталого, якісного розвитку ландшафтів русла і заплави річки Черемош у межах Чернівецької області

СЛУХАЛИ: Юрія Ющенко - д.геогр.н., професора кафедри географії України та регіоналістики, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, який ознайомив присутніх з тим, що рівень однорідних ділянок русла та заплави (далі - ОДРЗ) практично відповідає річковим парагенетичним ланкам, що розглядаються у ландшафтознавстві.

Загальною метою вивчення молодих річкових ландшафтів є наукове підтримання його найкращого розвитку та досягнення найвищого культурного рівня соціальної взаємодії з річками на основі знань і цінних результатів. Молодий річковий ландшафт є компонентом таксонів вищого рівня, а саме однорідної частини долини річки та однорідної частини днища долини річки.

Річкові долини формуються в різних природних і техногенних умовах. Вони та їх складові мають велику різноманітність. Вивчення річкових долин та їх ландшафтів є важливою галуззю геоморфології, гідроморфології та ландшафтознавства. Будь-яка масштабна долина взаємодіє із певними

геологічними, топографічними структурами. Це, беззаперечно, має вплив на формування певної послідовності однорідних ділянок долин. На думку Ю.С. Ющенко, «поняття про ОДРЗ походить від поняття про морфологічно однорідні ділянки русел річок, яке часто використовується у дослідженнях процесів розвитку річкових русел. Його змістом є однорідність місцевих геоморфологічних чинників руслоформування, на які закономірно реагує річкове СПР». ОДРЗ — це насамперед поділ і опис річок. Лише тоді, коли буде систематизовано та використано велику кількість фактичного матеріалу, виникнуть типологічні проблеми. Однорідність земельних ділянок також відображається в економічному розвитку та впливі людини. Це дуже важливо з точки зору необхідності вивчення розвитку природних і техногенних систем та екологічних умов території. Сегментація річки може бути більш детальною, ніж геоморфологічне районування. Як ми всі знаємо, в природі майже немає чітких меж і варто зосередитись на нечіткому та поступовому переході. Тому існують певні переходи між ОДРЗ. Поряд з еталонними умовами розглядаються наслідки людського фактора. Основними критеріями в еталонних умовах є геоморфологічні особливості дна долини, розташування русла річки та заплави, вплив приток. Процедура повинна включати опис і аналіз цих умов, а також взаємодію з внутрішніми процесами в системі потоків. На другому етапі описується та аналізується система техногенних змін ОДРЗ.

ВИРІШИЛИ:

- інформацію щодо принципів планування сталого, якісного розвитку ландшафтів русла і заплави річки Черемош у межах Чернівецької області прийняти до відома;

- сформовану базу даних по басейну річки Черемош та молодих ландшафтах русла в подальшому використовувати при розробці заходів;

- при проектуванні будь-яких заходів враховувати або досліджувати їх вплив на Івано-Франківську область.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» – одноголосно

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Рішення прийняте 22 голосами, що становить 100% голосів членів, присутніх на зборах.

2. Про розробку розділу 8 ПУРБ Пруту та Сірету «Повний перелік програм (планів) для району річкового басейну чи суббасейну, їх зміст та проблеми, які передбачено розв'язати».

СЛУХАЛИ: Григорія Кікерчука – заступника начальника Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет, доповів про те, що відповідно до Плану-графіку процесу розроблення Плану управління річковими суббасейнами Пруту та Сірету, затвердженого наказом Міндовкілля від 27.11.2020 р. № 313 на 2023 рік заплановано підготувати Розділ 8 ПУРБ. Програма заходів (далі - ПЗ) готується на період 6 років, починаючи з першого циклу ПУРБ 2025-2030 роки. Всього до ПЗ увійшло 167 заходів, з яких 161 основних та 6 додаткових. Усі ці заходи спрямовані на вирішення головних водно-екологічних проблем суббасейнів Пруту та Сірету. Всього у суббасейнах: виділено 298 масивів поверхневих вод з яких 138 знаходиться під ризиком або можливо під ризиком, є 74 територіальні громади та

24 комунальні підприємства. Також визначено 19 першочергових заходів, спрямованих на досягнення «доброго» екологічного стану. Загальна вартість для реалізації запропонованих заходів на період 2025-2030 роки становить орієнтовно 7099,47 млн. грн.

ВИСТУПИЛИ:

Андрій Пліхтяк, начальник Управління екології та природних ресурсів Івано-Франківської ОДА, вніс пропозицію щодо необхідності включення заходів по Полянницькій територіальній громаді до Програми заходів.

ВИРІШИЛИ:

- Інформацію прийняти до відома.
- Басейновій раді звернутися до Полянницької територіальної громади щодо надання пропозицій до Програми заходів.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» – одноголосно

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Рішення прийняте 22 голосами, що становить 100% голосів членів, присутніх на зборах.

3. Дослідження екологічного стану масивів поверхневих вод суббасейнів Пруту та Сірету шляхом виконання діагностичного та гідроморфологічного моніторингу.

СЛУХАЛИ: Ніну Щорчук – начальника басейнової лабораторії моніторингу вод та ґрунтів БУВР Пруту та Сірету, яка зазначила, що в суббасейнах Пруту та Сірету знаходиться 35 пунктів моніторингу, які охоплюють 18 масивів поверхневих вод. За 9 місяців 2023 року лабораторією відібрано 387 проб води та виконано 2934 вимірювання. Аналізуючи результати досліджень за звітний період встановлено, що по суббасейну річки Прут досягнуто доброго хімічного стану в 11 створах, а по суббасейну річки Сірет у 6 створах. У 18 створах по суббасейну річки Прут не досягнуто «доброго» хімічного стану масивів поверхневих вод.

Миколу Настюка - завідувача сектору гідрологічних спостережень Чернівецького обласного центру з гідрометеорології, який представив результати гідроморфологічного моніторингу за останні три роки. Моніторинг здійснювався на 37 ділянках, які розташовані на 26 масивах поверхневих вод і дослідженню підлягали такі гідрологічні елементи: кількість і динаміка зміни водного потоку; зв'язок з підземними водами; неперервність вільної течії річки; змінність глибини і ширини річки; склад донних відкладів русла річки; стан прибережної зони та заплави. Процедура гідроморфологічного дослідження складається з п'яти етапів: збір даних; визначення ДО в межах МПВ категорії «Річки»; аналіз гідрографічних характеристик; польове обстеження; оцінювання і представлення результатів. Для опису гідроморфологічної зміни стану масивів поверхневих вод категорії «Річки» використано п'ять класів. За результатами трирічних досліджень 26 МПВ за гідроморфологічними змінами відносяться до трьох класів, а саме: 2 МПВ – середньозмінений, 5 МПВ – слабозмінений та 19 МПВ – близький до природного. Основними чинниками, які впливають на гідроморфологічні зміни стану МПВ є забір руслового алювію, землекористування на заплаві, поширеність штучного матеріалу та пересихання річок тощо.

ВИРІШИЛИ:

- інформацію прийняти до відома.

- результати моніторингу спрямувати до Державної екологічної інспекції Карпатського округу.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» – одноголосно

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Рішення прийняте 22 голосами, що становить 100% голосів членів, присутніх на зборах.

4. Про інвентаризацію водних об'єктів у межах національних природних парків, які знаходяться в суббасейнах Пруту та Сірету.

СЛУХАЛИ: Віталія Стратія – заступника директора з наукової роботи Національного природного парку «Вижницький», який доповів, що територія парку відноситься до басейну річки Дунай і знаходиться в басейнах двох основних річок Буковинських Карпат - Черемошу (правої притоки р. Прут) та Сірету (лівої притоки р. Дунай). Приблизно 60% території належить до басейну Черемошу, решта - Сірету. Гідрологічну мережу парку складають малі річки - Виженка, Стебник, Сухий, а також невеликі струмки Солонець і Славець. Живляться всі водотоки за рахунок дощових, талих та підземних вод. На річках території парку і поблизу його меж, знаходиться значна кількість цінних з наукової і естетичної точки зору гідрогеологічних утворень. Такими є мережа водоспадів, які розглядаються як перспективні водно-рекреаційні об'єкти, такі як «Гірський трон», «Гірський Гук», «Скакало», «Кам'яні ворота» та «Виженківські примхи». Також на території парку є мінеральні джерела, що мають цілющолікувальні властивості та особливо екологічну, наукову цінність, такі як «Бик», «Назарова криниця», «Лужки», «Діяна» та «Стіжок».

Руслана Кравчинського – к.геогр.н., провідного наукового співробітника Карпатського національного природного парку, який повідомив, що Карпатський національний природний парк – перший, і один з найбільших, в Україні національних природних парків. Площа парку становить 50495 га, а його територія простягається на 55 км з півночі на південь і на 20 км із заходу на схід. До складу парку входять 12 природоохоронних науково-дослідних відділень. Сукупність таких умов, зокрема геологоморфологічних, гідрогеологічних та кліматичних сприяли формуванню густої річкової мережі, що представляють водозабір р. Прут та західних приток р. Чорний Черемош. На території парку є унікальні водні об'єкти – гірські озера льодовикового походження (12 шт. – «Несамовите», «Марічейка», «Веснянки», «Чугайстрів», «Гаджинка», «Заховане», «Плоске», «Жерепове», «Холодне», «Туманне», «Нявчин Перстень» і «Хвощове») та значна кількість природних водних джерел(сірководневих, лужних). Також є дві території, які включено до переліку водно-болотних угідь міжнародного значення (Рамсарський перелік) – верхів'я ріки Прут та верхів'я ріки Погорілець. Інвентаризація водних об'єктів на території парку включає проведення загальної оцінки стану окремих гідротехнічних споруд на території парку, визначення морфометричних характеристик площинних водних об'єктів, оцінка водності (пересихає чи ні), екологічного стану, причини і ризику його порушення.

ВИРШИЛИ:

- інформацію прийняти до відома.
- презентації доповідачів опублікувати на сайті БУВР Пруту та Сірету.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» – одноголосно

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Рішення прийняте 22 голосами, що становить 100 % голосів членів, присутніх на зборах.

5. Вплив водокористування на екологічний стан масивів поверхневих вод в суббасейнах Пруту та Сірету.

СЛУХАЛИ: Людмилу Чопюк – начальника відділу водного кадастру та моніторингу вод Басейнового управління водних ресурсів річок Прут та Сірет, яка відмітила, що основними чинниками впливу водокористування на якісний стан поверхневих вод є забруднення від точкових джерел (очисних споруд комунальних та промислових підприємств) органічними, біогенними небезпечними речовинами. Джерелами забруднення небезпечними і специфічними речовинами є: комунальні і промислові скиди, дощовий стік з території, пестициди та інші хімічні речовини, що застосовуються у сільському господарстві, та аварійні забруднення. Небезпечні речовини включають метали, нафту та її похідні, ендокринні продукти, фармацевтичні препарати та інші. Органічне забруднення може привести до значних змін кисневого балансу поверхневих вод і, як наслідок, до зміни видового складу гідробіонтів або навіть їх загибелі. Надходження органічних речовин зі стічними водами, як правило, оцінюють за непрямими показниками БСК і ХСК.

Надходження біогенних речовин у поверхневі води суббасейнів Пруту та Сірету є рушійною силою евтрофікації, що призводить до збільшення первинної продукції та накопичення органічної речовини. Збагачення води поживними речовинами, яке стимулює розвиток автотрофних гідробіонтів, наслідком чого є небажане порушення балансу організмів у водному середовищі та зниження якості води.

Серед біогенних речовин домінуючу роль відіграють сполуки фосфору та нітрогену. Більшу роль має фосфор, азот значно рідше лімітує розвиток автотрофних організмів, що пов'язано із здатністю багатьох бактерій і ціанобактерій до його фіксації. Біогенні речовини можуть надходити як від точкових, так і дифузних джерел.

При цьому джерелами надходження є стічні води комунального господарства та промисловості. Широке використання фосфоровмісних пральних порошоків і миючих засобів при недостатній очистці стічних вод посилює забруднення біогенними речовинами. В Україні встановлені обмеження вмісту фосфатів в миючих засобах, що відповідають регламенту Європейського Парламенту. Ефективність видалення фосфору із стічних вод більшості очисних споруд в Україні не перевищує 20%, проте в зв'язку із застарілим обладнанням ефективність його «вилучення» очисними спорудами часто не досягає проектних значень.

Джерелами надходження небезпечних забруднюючих речовин до суббасейнів Прута та Сірету можуть бути промислові джерела, тваринництво і харчова промисловість, промислові та комунальні відходи.

Існуюча інформація щодо скиду пріоритетних забруднюючих речовин в суббасейнах Пруту та Сірету на даний час є досить обмеженою. За даними державного обліку водокористування, звітності про використання води за формою № 2ТП-водгосп (річна), затвердженої наказом Міністерства екології та природних ресурсів України 16.03.2015 р. № 78, за період 2016 - 2021 роки жоден із суб'єктів господарювання в суббасейнах Пруту та Сірету не зазначив інформацію щодо наявності в скидах зворотних (стічних) вод забруднюючих речовин, внесених наказом Мінприроди України № 45 до переліку пріоритетних забруднюючих речовин.

Відповідно до проведеного моніторингу вмісту пріоритетних та інших небезпечних речовин поверхневих вод та донних відкладів річок суббасейнів Пруту та Сірету встановлено наявність органічних речовин, в тому числі пріоритетних, таких як: пестициди, поліароматичні вуглеводні, галогеновані вуглеводні, а також важкі метали (кадмій, свинець, нікель). Результати моніторингу показали, що концентрація кадмію, свинцю та нікелю перевищувала екологічний стандарт якості для пріоритетних речовин у воді для річок суббасейну Прута та Сірету.

ВИРІШИЛИ:

- інформацію прийняти до відома та надіслати до Екологічної інспекції Карпатського округу.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» – одноголосно

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Рішення прийняте 22 голосами, що становить 100% голосів членів, присутніх на зборах.

6. Різне.

6.1. Звіт про роботу Басейнової ради Пруту та Сірету.

СЛУХАЛИ: Мирослава Заячука – декана географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Голову Басейнової ради Пруту та Сірету, який проінформував, що впродовж 2019 - 2023 років було проведено 13 засідань, з яких 11 відбулося в режимі онлайн. На засіданнях розглядалися питання щодо підготовки окремих елементів Плану управління річковими суббасейнами Пруту та Сірету; виконання державного моніторингу масивів поверхневих вод; аналізу діяльності суб'єктів господарювання, які є забруднювачами поверхневих вод; аналізу гідроморфологічних трансформацій у суббасейнах Пруту та Сірету та оцінка ризиків затоплення; проекту Плану управління ризиками затоплення для окремих територій у межах району басейну річки Дунай на 2023-2030 роки; результатів інвентаризації водних об'єктів на території Чернівецької та Івано-Франківської областей; стан взяття на баланс ГТС на водних об'єктах, що розташовані на допливах річки Прут та наявних паспортах і договорах оренди на них;

головування України у Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону; відзначення 29 червня - Дня річок Пруту та Сірету та інше.

Мирослав Заячук також повідомив присутніх, що відповідно до наказу Держводагентства від 21.07.2023 року № 89 «Щодо оновлення персонального складу басейнових рад» БУВР Пруту та Сірету визначено відповідальним за підготовку зборів заінтересованих сторін, оновлення персонального складу Басейнової ради Пруту та Сірету. Вся необхідна інформація буде оприлюднена на офіційних сайтах Державного агентства водних ресурсів України і БУВР Пруту та Сірету.

ВИРІШИЛИ:

- Звіт про роботу Басейнової ради Пруту та Сірету затвердити.

ГОЛОСУВАЛИ:

«ЗА» – одноголосно

«ПРОТИ» – немає

«УТРИМАЛИСЬ» – немає

Рішення прийняте 22 голосами, що становить 100% голосів членів, присутніх на зборах.

Голова Басейнової ради

Секретар

Мирослав ЗАЯЧУК

Мальвіна ГЕНІЧ